

Kuo aš noriu būti ateityje? Tai klausimas, kankinantis daugumą moksleivių, o kartu - ir jų tėvus, nuo ankstyvųjų mokyklos klasių. Vis dėlto, vien atrasti mėgstamiausią sritį nepakanka. Nemažiau svarbu ir tai, kokias darbo bei karjeros perspektyvas ji atneš ateityje.

Žurnalo „Reitingai“ vyriausiasis redaktorius Gintaras Sarafinas teigia, jog visų pirma jaunuoliai turi įsiklausyti į visuomenės jiems siunčiamas žinutes.

„Valstybė nuolat siūnčia aiškius signalus, informuojančius apie tam tikrų specialistų stygių ir perteklių. Šiuo metu žinutė skamba taip: jaunuoliai ir jų tėveliai, šalyje dramatiškai stinga specialistų, susijusių su gamtos ir technologijų mokslais. Tai – matematika, fizika, chemija, inžinerija, technologijos. Pagrindinis signalų indikatorius yra valstybės skiriamos finansuojamos vietos. Šiose kryptyse praktiškai absoliučiai daugumai studentų, jei ne pirmajame, tai antrajame kurse, už studijas mokėti nebereikia“, – sako žurnalo „Reitingai“ vyriausiasis redaktorius Gintaras Sarafinas.

Abiturientų pasirinkimo tendencijos - neramina

Vis dėlto, nepaisant jaunuoliams siunčiamų patariamųjų signalų, stojimo tendencijos šiuo metu yra itin neraminančios. „Reitingai“ duomenimis, drastiškas stojančiųjų kilimas stebimas perteklinėse, mažiausiai valstybės finansavimo gaunančiose studijų programose.

„Po ketverių metų kritimo, 2019 m. į viršų vėl ženkliai šoktelėjo stojančiųjų į socialinius mokslus skaičius. Anksčiau į šias studijų programas stodavo maždaug 38 proc. jaunuolių, šiemet – 43 proc. visų stojančiųjų. Tai yra labai daug, ypač žinant, jog darbo rinkoje ir taip yra vadybos, teisės, politologijos, komunikacijos specialistų perteklius“, – sako G. Sarafinas.

Tuo tarpu stojančiųjų į inžinerines studijų kryptis skaičius per penkerius metus sumažėjo kardinaliai – net 2,6 karto. Taip pat pastebimai sumažėjo ir stojimas į žemės ūkio studijų programas.

„Kyla klausimas – ar jaunuoliai negirdi diskusijų viešojoje erdvėje, ar jie jas supranta ir traktuoja savaip? O galbūt jie per daug negalvoja apie tai, ką dirbs baigę studijas? Bet kuriuo atveju ši tendencija yra ydinga valstybei, nes tos sritys, kurių specialistų ir taip trūksta, susilaukia per mažo stojančiųjų dėmesio“, – sako žurnalo „Reitingai“ redaktorius.

Tiesa, gana didelė problema, anot G. Sarafino, yra tai, kad dar rinkdamiesi mokymosi dalykus dešimtoje klasėje, jaunuoliai užkerta sau ateities kelius.

„Atsisako fizikos, chemijos bei informatikos, B lygiu mokosi matematikos ir tokiu būdu jie sau užtrenkia daug durų, apriboja galimybes rinktis studijų programą ateityje. Tuomet lieka lengviausi keliai – populiariausios socialinių mokslų kryptys, į kurias galima įstoti ir su žemais balais“, – pastebi žurnalo „Reitingai“ vyriausiasis redaktorius.

Pasirinkimas - tarp amato ir akademinio kelio

Net ir mažai besidomintys švietimo sistemos naujienomis galėjo pastebėti, kad praėjusiais metais daug dėmesio viešojoje erdvėje buvo skiriama profesinėms mokykloms ir jų mokymo programoms pristatyti. Atitinkamai tai lėmė ir išaugusį įstojusiųjų studentų skaičių.

„Galima pasidžiaugti, kad 2019-aisiais stojančiųjų į aukštąsias ir profesines mokyklas proporcijos tapo kiek sveikesnės, stojantieji pasiskirstė tolygiau. Žinoma, kasmet yra nukentėjusių pusių ir praėjusiais metais studentų skaičiaus prasme kiek nukentėjo kolegijos, nors jos specialistus rengia tikrai gerai ir kokybiškai“, – sako G. Sarafinas.

Tiesa, didesnę stojančiųjų skaičių lemia ir profesinių mokyklų proveržis. Jas, anot G. Sarafino, galima įvardinti kaip didžiausius pokyčius įgyvendinusias ir stipriausiai patobulėjusias švietimo sektoriaus įstaigas Lietuvoje.

„Jei nuvažiuoji į profesinę mokyklą, tu matai, kad ten staliaus profesijos mokomasi nebe su obliais, kaltais ar kirviais, o su kompiuterinėmis medžio apdirbimo staklėmis, suvirinimo – su moderniais suvirinimo robotais, geležinkeliečio profesijos – dirbant su moderniausiu traukinio simulatoriumi. Viskas yra persikeitę, tereikia tai pamatyti patiems“, – teigia G. Sarafinas.

Žurnalo „Reitingai“ duomenimis, didžioji dauguma Lietuvoje stojančiųjų į profesines mokyklas – abiturientai, kai tuo tarpu įprasta užsienio šalių praktika – į profesines mokyklas stoti baigus 9 ar 10 klasių.

„Apskritai, kiek protingiau būtų jeigu jaunuoliai po 10 klasės spręstų, ar jie renkasi akademinį kelią, ar jie renkasi amato kelią. Jei renkasi amatą, mokyti to pradeda gana ankstyvame amžiuje ir jiems nebereikia vargti kalant matematiką, ar anglų A lygiu. Taip jaunas žmogus sugaišta mažiau laiko, o būdamas 19 metų jau gali turėti ir vidurinį išsilavinimą ir amatą“, – mintimis dalijasi žurnalo „Reitingai“ redaktorius.

Ragina dirbti ir savanoriauti

Kalbant apie perspektyviausias aukštųjų ir profesinių mokyklų studijų programas šiandien, G. Sarafinas išskiria aeronautikos, orlaivių mechanikos, laivavedybos, jūrų mechanikos,

mechatronikos, gamybos technologijos, elektronikos, įvairių kryptių inžinerijos, biologijos studijas. Šių specialistų, anot „Reitingų“ redaktoriaus, darbdaviai visuomet ieško, o tiek, kiek parengiama, tarkime, gamybos technologų – užtenka tik Kaunui.

„Žiūrint į tolimesnę ateitį, perspektyviausia yra tai, kas susiję su medicina ir sveikata, su švietimu, technologijomis, inžinerija ir informatika. Taip pat ir po dvidešimties metų mums reikės valgyti, tad perspektyvu yra ir žemės ūkio studijų kryptys. Vis dėlto gaila, bet šiandien jaunuoliai nesiveržia nei į technologijas, nei į žemės ūkį“, – sako G. Sarafinas.

Švietimo sistemos ekspertas jaunuoliams rekomenduoja gimnazinėse klasėse aplankyti bent 10 aukštųjų ir 10 profesinių mokyklų. Tokiu būdu, anot jo, stojančiojo pasirinkimas bus atsakingas ir pamatuotas, o klaidų rizika – labai maža.

„Blogiausia, ką jaunuoliai gali daryti – sėdėti namuose ir nesiimti papildomų veiklų. Aplankyti bent tris aukštąsias bei profesines mokyklas per metus bus ne tik naudinga, bet ir labai įdomu. Taip pat labai stipriai jauną žmogų perkeičia ir naudos stojant suteikia savanoriavimas. Visuomenei naudinga veikla atneša labai daug reikalingų atsakymų, žinių ir patirčių, vėliau palengvina ir profesijos pasirinkimo kelią. Į juos prielankiau žiūri ir aukštosios mokyklos bei darbdaviai“, – patarimais dalijasi „Reitingai“ vyriausiasis redaktorius.

Savanoriauti pradėti rekomenduojama nuo 9 klasės, tačiau reikšminga dalis Lietuvos moksleivių tai daro ir nuo 7 ar 8 klasės. Skaičiuojama, kad šiuo metu Lietuvoje savanoriauja apie 20 proc. gimnazistų.

„Kitas dalykas, kurį raginčiau daryti – eiti dirbti. Nesvarbu, kur ir ką, kiekviename darbe sukaupta patirtis bus naudinga ateityje“, – sako G. Sarafinas.

Anot vyriausiojo žurnalo „Reitingai“ redaktoriaus, puiki galimybė susipažinti su šalies aukštosiomis ir profesinėmis mokyklomis, jų siūlomomis studijų kryptims ir programomis – apsilankius kasmetinėje „Aukštųjų mokyklų mugėje 2020“. 19-ąją kartą vyksiantis nemokamas renginys ir trečiuosius metus iš eilės prie jo prisijungianti „Profesinio mokymo mugė 2020“ po „Žalgirio“ arenos stogu suburs visų Lietuvos aukštųjų ir profesinių mokyklų atstovus, stojimo komisijų narius, studentus ir švietimo ekspertus. Sausio 23-ąją vyksiančiame renginyje dalyviai dalinsis patarimais bei patirtimis, supažindins su karjeros galimybėmis bei stojimo tvarka.

Besirenkantiems ateities profesiją valstybė siunčia žinutes – tereikia
įsiklausyti

